

29. januar 2015

Til regjeringen
ved statsminister og partileder Erna Solberg og finansminister og partileder Siv Jensen

STATSBUDSJETTET FOR 2016

Hvert år utryddes om lag 1000 plante- og dyrearter. Utryddelsen går langt raskere enn hva som er naturlig. Artene blir borte for all tid – og konsekvensene er formidable. Det reduserer naturens evne til å opprettholde livsviktige funksjoner.

Norge har gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) forpliktet seg til å stanse tapet av naturmangfold innen 2020. Her hjemme er det fortsatt et sterkt press på de siste rester av såkalt urørt natur. Fysiske inngrep bidrar til å fragmentere artenes leveområder og er et dominerende element når naturmangfold tapes. Inngrepene kan dreie seg om bygging av bilveier av alle kategorier, åpning for mer motorferdsel i utmark, nye anlegg for energiproduksjon med tilhørende kraftledninger og etablering av store hyttebyer, for å nevne noen av de mest aktuelle inngrepene i norsk natur. Mangel på kunnskap om hvor viktige naturverdier og truet natur er, bidrar til at vi ytterligere svekker naturmangfoldet i Norge.

Klimaendringer vil bidra ytterligere til at presset på naturen blir større. Dersom den globale gjennomsnittstemperaturen øker med 2 grader, kan så mye som 20–30 prosent av de kjente artene på kloden forsvinne. Klimaendringene vil ha store konsekvenser for menneskeheten. Redusert matproduksjon, sterkere ekstremvær og økt havnivåstigning er noe av det som vil ramme oss, dersom vi ikke får redusert utslippene. Vi har ikke tid til å vente på en global klimaavtale før vi handler. Land som Norge må nå gå foran og kutte sine utslipp nå. Det betyr ikke minst at vi må starte arbeidet med å gjøre norsk økonomi mindre oljeavhengig og heller skape nye, grønne arbeidsplasser. Utdeling av flere konsesjoner for petroleumsaktivitet på norsk sokkel og fortsatt store økonomiske tilskudd bidrar til høye klimagassutslipp og forsinker det nødvendige omstillingsarbeidet.

Naturvernforbundets hovedsinnspill til statsbudsjettet, som vi herved sender over, vil bidra til å ta vare på naturen og kutte utslipp av klimagasser. Statsbudsjettet er et viktig verktøy for å innfri viktige nasjonale miljømål – og til å innfri internasjonale natur- og miljøforpliktelser.

Følgende er våre hovedkrav til regjeringens arbeid med statsbudsjettet for 2016, som også har relevans for revidering av inneværende års budsjett:

- Start jobben med grønne skatte- og avgiftsendringer
- Øk skogvernet slik at vi får en nasjonal "skogmilliard"
- Viderefør regnskogmilliardene, og bidra til det grønne klimafondet
- Øk kunnskap om norske naturverdier ved å trappe opp kartleggingsarbeidet
- Vri investeringene fra motorveg til jernbane

Videre følger en kort beskrivelse av våre hovedkrav:

Start jobben med grønne skatte- og avgiftsendringer

Grønn skattekommissjon er i gang med sitt arbeid, og vi har forventninger til resultatet. Likevel vil vi understreke behovet for å kontinuerlig arbeide med å vri skatte- og avgiftspolitikken slik at klimaforliket samt Norges forpliktelser i henhold til konvensjonen

om biologisk mangfold (CBD) kan innfris. Naturvernforbundet vil spesielt peke på følgende:

- CO₂-avgiftene generelt må trappes opp, for å få sterkere insentiver til utslippskutt og forberede næringslivet på de nødvendige omstillingene
- Dieselaavgiftene må økes til minst samme nivå som bensinaavgiftene, bl.a. for å avbøte på det ulogiske i at det er lavere avgifter på det drivstoffet som gir mest lokal luftforurensing. Rapporten «Marginale eksterne kostnader ved vegtrafikk» fra Transøkonomisk institutt viser klart at vegtrafikken i de aller fleste tilfeller betaler altfor lite av sine marginale eksterne kostnader
- Det må innføres en ny CO₂-avgift på flytrafikken, som også må omfatte utenlandstrafikken, noe som er høyst nødvendig nå som nordmenns flyreiser gir en større virkning på klimaet enn nordmenns bilreiser, jamfør bergninger fra Cicero – senter for klimaforskning
- Elavgiften må gradvis økes til minst svensk nivå (omtrent dobling av norsk nivå), for å stimulere til økt energisparing og energieffektivisering
- Dagens diskriminerende ordning, som gjør at arbeidsgiverbetalte kollektivtransport skattelegges, mens gratis parkeringsplass på jobb ikke skattelegges, må fjernes
- Det må satses skikkelig på utfasing av oljefyring og energieffektivisering. Regjeringen har lovt et skattefradrag for ENØK, men har foreløpig bare gjort endringer i støtteordningen til Enova. Vi forventer at Enova og støtteordningen styrkes betydelig dersom det ikke kommer en skattefradragssordning
- Natur- og miljøfiendtlige subsidier, som støtte til skogsbilvegbygging, skogsdrift i bratt terreng samt leteboring for mindre oljeselskap, må avvikles
- Det må innføres et avgiftssystem overfor bergindustrien om kan bidra til å redusere det store avfallsproblemet og de store arealinngrepene de forårsaker. Avgiftene må utformes slik at de fremmer både driftsformer som gir lite avfall til ytre deponi, og alternativ bruk av overskuddsmassene. Dette vil føre til både mindre naturinngrep/miljøbelastning og lavere klimagassutslipp

Øk skogvernet slik at vi får en nasjonal "skogmilliard"

Boreal skog er et av verdens største karbonlager. Bare i Norge lagrer skogen over 7 mrd. tonn CO₂. Halvparten av våre rødlista arter lever i skog, og en firedel av våre rødlista naturtyper er skogtyper. Skogvern er viktig både for bevaring av naturarven, og det er et svært vesentlig klimabidrag.

Forskerne mener 10 prosent vern av produktiv skog er nødvendig, men vi har i dag bare vernet 2,5 prosent. Norge må øke skogvernet betydelig, for å sikre alle de skoglevende artene og for å følge opp våre internasjonale forpliktelser gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD). Framtidig vern må være faglig tilfredsstillende og representativ, i tråd med konklusjonene i skogforskernes mangelanalyse.

Naturvernforbundet ber om at kap. 1420 post 70 og 22 på statsbudsjettet for 2016 økes med minst 300 mill. kroner i forhold til 2015-nivå, og at bevilgningene i 2017 er kommet opp i én milliard kroner.

Øk kunnskap om norsk natur ved å trappe opp kartleggingsarbeidet

Vi har for dårlig kunnskap om hvilke arter og naturtyper som finnes i våre økosystemer. Økosystemene spiller en avgjørende rolle bl.a. i å motvirke klimaendringer og effektene av dem. Uten en kunnskapsbasert forvaltning kan vi ikke klare å ivareta det livsviktige naturmangfoldet i økosystemene. Økt utbyggingspress forsterker behovet for at den kunnskapen kommer på plass så raskt som mulig, noe som kan gi mer effektiv og konfliktfri arealplanlegging og et mer miljøforsvarlig beslutningsgrunnlag.

Naturmangfoldlovens § 8 sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap.

Regjeringen skal lage en nasjonal handlingsplan for biologisk mangfold, som skal bli vår tiltaksplan for å stanse tapet av planter og dyr innen 2020. Gjennom denne planen, der kunnskap er to sentrale delmål, må regjeringen sørge for et betydelig kunnskapsløft ved å styrke kartleggingen av og kunnskapen om naturen. Det er anslått at 500 mill. kroner er nødvendig for å få kartlagt alle naturområder med antatt verdifulle naturverdier.

Naturvernforbundet ber om et krafttak for kartlegging av naturmangfoldet i hele landet. Klima- og miljødepartementet må få minst 500 mill. kroner til dette fram til utgangen av 2018, for å sikre kartlegging som tilfredsstillende dagens kunnskapskrav i god naturforvaltning. Vi ber om at bevilgningene på kap. 1410 post 10 til naturkartlegging økes med minst 140 mill. kroner i 2016.

Viderefør regnskogsatsingen, og bidra til det grønne klimafondet

De såkalte regnskogmilliardene som Norge har bidratt med de siste åra, har vært et viktig globalt bidrag til utslippskutt og bevaring av naturmangfold. Naturvernforbundet støtter Stortingets vedtak om videreføring av satsingen fram til 2020 og vil peke på at det ikke fins noen grunner til at bevilgningene i 2016 skal være mindre enn tidligere.

Rike land har lovt at finansiere klimatiltak i sør med USD 100 mrd. årlig fra 2020 gjennom det grønne klimafondet, GCF. Norge må komme med de første bidragene i 2015 med et beløp som minst er på samme nivå som Sverige har lovt å bidra med (målt per innbygger). I statsbudsjettet for 2016 må det etableres en ny post på Klima- og miljødepartementet til internasjonal klimafinansiering, med et betydelig bidrag til GCF.

Vri investeringene fra motorveg til jernbane

Det er et stort etterslep på vedlikehold av jernbanen. Innsatsen må trappes opp, slik at den kommer på høyde med de faglige anbefalingene, noe som krever minst 500 mill. kroner ekstra til kap. 1350 post 23, sett i forhold til bevilgningene for 2015.

Like bekymringsfullt er den høye utbyggingstakten for motorveger. Disse gjør det i mange tilfeller mer attraktivt å reise over lengre strekninger, og de kan påvirke arealbruken og undergrave prinsippet om knutepunktsutvikling og fortetting av i eksisterende byer og tettsteder, med tilsvarende effekter for miljøet. Dette vil stride mot klimaforliket fra juni 2012, som sier at personbiltrafikken i storbyområdene ikke skal vokse. I tillegg er de direkte areal- og naturkonfliktene ved motorutbygging store.

Naturvernforbundet ber om at samferdselsinvesteringene omfordeles slik at jernbanens andel (kap. 1350 post 30) økes til minst 13 mrd. kroner i 2016 gjennom at riksveginvesteringene (kap. 1320 post 30) reduseres tilsvarende. I vegsektoren er det viktig at vedlikehold, mindre utbedringer, trafiksikkerhetstiltak og gang-/sykkelveger og kollektivtiltak får høy prioritet. Midlene til gang-/sykkelveger må økes med minst 300 mill. kroner utover 2015-nivået, og vi forventer at det inngås bymiljøavtaler som innfrir målet om nullvekst i personbiltrafikken, med tilhørende bevilgninger.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Lars Haltbrekken
leder